

EN GUIDE TIL SONDEBRUGERE

Enhancing the quality of life

Indholdsfortegnelse

Afkryds det patienten bør læse

	Side
☐ Praktiske råd til dig i hjemmet	4
☐ • Administrationsmetode	4
☐ • Forberedelse til sondeernæringen	4
☐ • Kontrol af den nasogastriske sondes placering	5
☐ • Sondeernæring med eller uden pumpe	6
☐ • Sondeernæring med sondemadsflaske	7
☐ • Hudpleje	7
☐ • Pleje af mundhulen	7
☐ • Medicinindgift	8
☐ • Opbevaring af sondeernæring	8
☐ Nasogastrisk sonde	10
☐ Gastrotube	12
☐ Sådan håndterer du...	14
☐ Udskrivelse	15
☐ Din sondeernæringsplan	

Indledning

Årsagerne til, at man ikke kan spise eller drikke på sædvanlig vis, kan være mange, og for de fleste bliver sondeernæring et godt alternativ til ernæring. Når man indtager sondeernæring, får mavetarm-kanalen fortsat næring at arbejde med.

Tarmens slimhinde beholder sin modstandskraft, hvilket beskytter mod sygdom og mavebesvær. Næringsoptagelsen bibeholdes, og måltidsoplevelsen kan også til en vis grad bevares.

Hensigten med dette hæfte er at vejlede dig og dine eventuelle hjælpere til at administrere sondeernæringen i hjemmet. Det er relevant for dig at læse de sider, personalet har markeret i indholdsfortegnelsen.

Praktiske råd til dig i hjemmet

Administrationsmetode

INTERVAL		KONTINUERLIG
Portioner á 250–300 ml tempereret sondeernæring indgives via sondemadsflaske (bolusindgift)	Portioner á 250–350 ml sondeernæring indgives via ernæringssæt.	Langsom indgift af sondeernæring med eller uden pumpe. Anvendes altid, når sondespidsen ligger i tyndtarmen samt til patienter med nedsat mave-tarmfunktion (fx. patienter, der i længere tid ikke har fået tilstrækkelig ernæring).

Forberedelse til sondeernæringen

Præcis som med almindelig mad, så vær omhyggelig med hygiejniske rutiner omkring sondeernæringen og alt tilbehøret. Følg anvisningerne, som du har fået af behandlende læge, den kliniske diætist eller anden fagperson. Sondeernæringen skal have stuetemperatur ved servering. Gør sondeernæring og udstyr klar på et rent bord, evt. afdækket, så undgår du spild på dine møbler.

- Kontrollér altid udløbsdatoen inden brug.
- Ryst emballagen inden brug.

- For at mindske risikoen for opkast, og for at sondeernæringen kommer i luftvejene, bør du være halvt liggende eller siddende under måltidet og 1/2 time efter.
- Skyl altid sonden igennem med 25 ml vand før et måltid og ved medicinindgift. Er sonden placeret i mavesækken kan postevand fra den kolde hane bruges. Ligger sonden i tyndtarmen anbefales sterilt vand.

Kontrol af den nasogastriske sondes placering

Sondeernæring, der løber ned i lungerne i stedet for i mavesækken, er en alvorlig bivirkning. Kontroller derfor altid sondens placering før hvert måltid. Aftal med din læge eller sygeplejerske, hvordan du kontrollerer dette, før du starter med din sondemad.

Sondeernæring via ernæringssæt

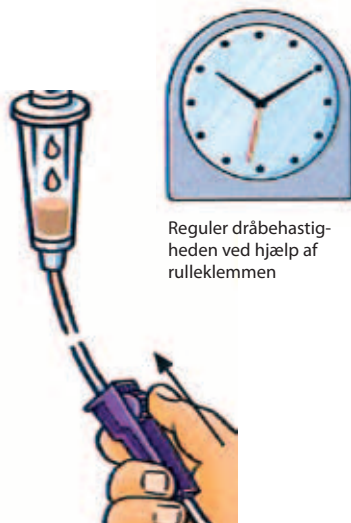
- Brug et nyt ernæringssæt for hver ny pose/flaske.
- Skru ernæringssættet på sondeernæringen
- Placér sondeernæringen på et dropstativ eller en krog. Det er vigtigt, at sondeernæringen hænger højere end dit hovede, da tyngdekraften letter hastighedsreguleringen
- Åbn for rulleklemmen og lad sondeernæringen fylde slangen
- Luk for rulleklemmen
- Forbind ernæringssættet med sonden
- Hængetider: posen kan hænge i max. 24 timer, hvis den ikke kobles fra systemet. Hvis posen frakobles og kobles til igen senere, kan den kun hænge i 4 timer. For flasker er hængetiden 4 timer.

Har du endnu ikke skyllet sonden med vand, kan dette gøres nu gennem siderøret på ernæringssættet.

Start ernæringen ved at åbne for rulleklemmen. Kontrollér dråbehastigheden i dråbekammeret og regulér til rette hastighed på rulleklemmen.

Sondeernæring med eller uden pumpe

Sondeernæring kan gives både med og uden pumpe. Fordelen ved at give uden pumpe er, at man ikke behøver at være tilkoblet en maksine, hvilket kan opleves som mere attraktivt for dig. Denne type madning fungerer bedst, når madningshastigheden overstiger ca. 100 ml/timen. I visse tilfælde kan det være godt med en pumpe, som f.eks. når sondemaden gives over længere tid. Hvad der fungerer bedst for dig kan være meget individuelt!

Reguler dråbehastigheden ved hjælp af rulleklemmen

Hvis du umiddelbart efter opstart af sondeernæringen føler ubehag, bør hastigheden sættes ned.

Skyl sonden med 25 ml vand/sterilt vand efter hvert måltid og luk herefter sonden. For at vedligeholde væskebalancen bør du indtage vand mellem måltiderne (se din ernæringsplan). Hvis du en dag ikke bruger sonden, er det vigtigt, at den alligevel gennemskylles med 25 ml vand et par gange.

Sondeernæring med sondemadsflaske

Hæld den ønskede mængde sondeernæring op i en sondemadsflaske – forbered evt. alle flasker til et døgn forbrug og opbevar dem i køleskabet.

Tag den fyldte flaske ud af køleskabet 1/2 time før brug, så maden kan tempereres.

Skyld sonden med 25 ml vand/sterilt vand. Sæt sondemadsflasken til ernæringsstudsens og tryk maden igennem sonden, indtil flasken er tom. Skyld sonden med 25 ml vand/sterilt vand efter måltidet.

Hudpleje

Det er vigtigt at holde huden omkring sonden ren og tør. Vask dagligt med vand og uparfumeret sæbe. Tør godt efter, og lad gerne området lufttørre.

Nasogastrisk sonde: Anvend et hudvenligt og skånsomt fikseringsplaster på næsen.

Gastrotube: Plaster er unødvendig. Siver der lidt væske ved siden af sonden, kan der lægges en tynd forbindelse oven på sonden.

Pleje af mundhulen

Slimhinderne i munden kan blive meget skrøbelige, så vær derfor opmærksom på at have en god mundhygiejne. Stimuler mundens slimhinder med lidt mad og/eller drikke, hvis det kan lade sig gøre, og børst med en blød tandbørste. Når man ikke spiser på normal vis, nedsættes dannelsen af spyt. Derfor kan mundhulen føles tør.

Du kan skylle eller fugte munden med vand eller danskvand. Sukkerfrit tyggegummi kan være en hjælp til at stimulere spytksekretionen, og ellers kan mundspray/gel anvendes.

Medicinindgift

For at undgå tilstopning af sonden bruges om muligt flydende medicin. Er medicinen tyktflydende, bør den fortyndes med vand.

Bruges tabletter, skal de knuses fint og blandes med vand. Vær opmærksom på, at ikke alle typer medicin egner sig til at tilføre samtidig med sondeernæringen, og at visse tabletter og kapsler ikke bør knuses. Tal med din læge, sygeplejerske eller apoteker om fremgangsmåden for netop din behandling.

Skyl altid sonden med 25 ml vand før og efter medicinindgiften.

Opbevaring af sondeernæring

Uåbnede emballager kan opbevares ved almindelig stuetemperatur, dog ikke i direkte sollys.

Åbnede emballager skal opbevares tillukket i køleskabet i max. et døgn. Hæld aldrig sondeernæringen over i en anden beholder end foreskrevet, og fortynd ikke sondeernæringen.

Compat Go Rygsæk

Compat Soft – nasogastrisk sonde

Nasogastrisk – Gennem næse til mavesæk.

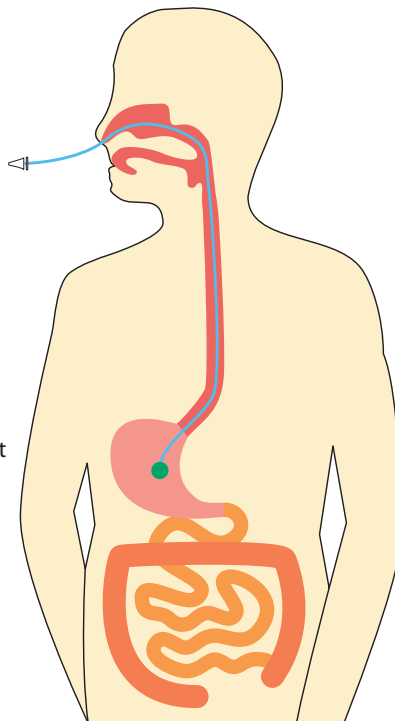
Hvad er en nasogastrisk sonde?

Denne sondetype anvendes til kortvarig ernæring (oftest <3-4 uger) af personer, der har en fungerende mave-tarmkanal, men har svært ved at spise på almindelig vis.

Hvordan anlægges sonden

Sonden anlægges af plejepersonalet. Den føres ind igennem det ene næsebor, ned i svælget og videre via spiserøret ned i mavesækken.

Sonden fastgøres på næsen med et plaster. Ved at notere længdemarkeringen på skemaet bag på dette hæfte, kan man kontrollere, om sonden har rykket sig.

Ernæring

Sondeernæringsplan kan opstartes samme dag, sonden er anlagt.

Sondeernæringen tilføres via et ernærings sæt eller ved brug af en sondemadsflaske direkte i sonden. Det er vigtigt at tilføre sondeernæringen langsomt de første dage efter anlæggelse. Hastigheden tilpasses individuelt og kan øges efter nogle dage. Ernæringen kan gives kontinuerligt eller som interval (se side 4). Kontrollér, om sonden er placeret korrekt, før hvert måltid og medicinindgift (se side 5). Gennemskyld sonden med 25 ml vand før og efter måltider og medicinindgift. Postevand fra den kolde hane kan bruges.

Forcéér aldrig sondeernæringen – er tilførslen besværet, kan det skyldes et stop i sonden (se side 14).

Compat Soft
5 FR – 50cm
7 FR – 80 cm
8 FR – 120 cm
10 FR – 120 cm
Compat Fix

Compat Gastrotube

Gastrotube – Sonde gennem hud og bugvæg til mavesæk

Hvad er en gastrotube?

Gastrotube (ballon-gastrostomisonde) er en udskiftningssonde, som anvendes til personer, som allerede har en etableret kanal i bugvæggen fra en PEG-sonde, som har ligget i mindst 4 uger.

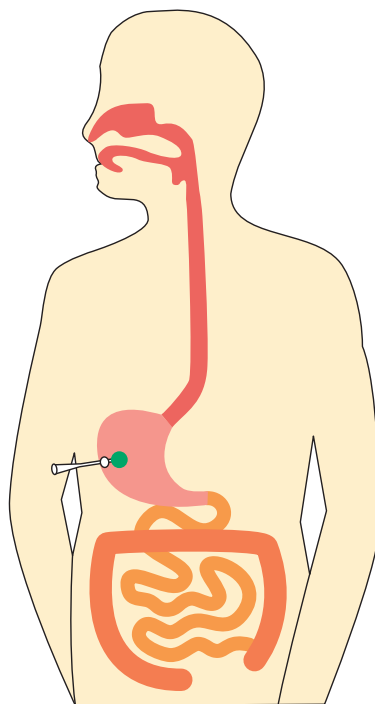
Hvordan anlægges Gastrotuben

Lægen begynder med at fjerne PEG-sonden og undersøger derefter den eksisterende kanal. Gastrotuben føres herefter ind i mavesækken.

Når sonden er på plads, fyldes ballonen med sterilt vand og fungerer derved som den indre stopplade. Gastrotuben fastgøres til huden med den udvendige fikseringsplade. Ved at notere længdemarkeringen på skemaet bag på dette hæfte, kan man kontrollere, om sonden har rykket sig.

Ernæring

Sondeernæringen forsætter efter ernærings-planen samme dag, som Gastrotuben er anlagt. Sonden skylles med 25 ml vand før og efter hvert måltid og medicinindgift. Postevand kan bruges. Forcér aldrig sondeernæringen – er tilførslen besværet, kan det skyldes et stop i sonden (se side 14).

Vedligeholdelse af Gastrotube og hud

Fikseringspladen løsnes i forbindelse med den daglige vask af huden omkring Gastrotuben. Tør efter, så huden er helt tør. Gastrotuben roteres én omgang dagligt.

Ernæringsstudslen kan evt. tages af og vaskes med varmt vand og sæbe. Ballonens vandmængde bør kontrolleres én gang ugentligt af hjemmesygeplejersken (str. 15 = 5 ml sterilt vand i ballon og str. 22 = 15 ml sterilt vand i ballon). Ved behov påfyldes mere sterilt vand via sidestudslen.

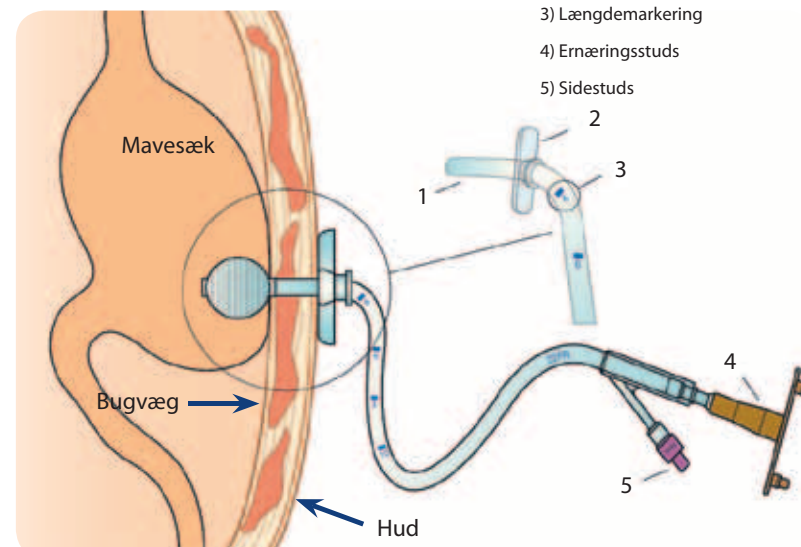
Du må gerne gå i karbad, svømmebassin og bade i havet. Gastrotuben anbefales udskiftet hver 3. måned. Dette kan foretages af hjemmesygeplejersken eller din læge.

Compat Gastrotube 15 FR

Compat Gastrotube 22 FR

- 1) Ballon/indvendig stopplade
- 2) Udvendig fikseringsplade med vinger
- 3) Længdemarkering
- 4) Ernæringsstuds
- 5) Sidestuds

Sådan håndterer du...

Tilstopning af sonden

Rester af sondeernæring eller medicin kan være årsag til stop i sonden.

Ernæringsstudsens renses med vatpinde. Skyl sonden igennem med vand ved hjælp af små sprøjter (10-20 ml). Ophæves stoppet ikke, kan du sprøjte 10 ml dansk vand eller 10% saltvandsopløsning i sonden. Vent derefter ca. 20 minutter og skyl efter med vand. Kan du ikke få ophævet stoppet, kontakt da din læge eller sygeplejerske.

Sonden er faldet ud

Kontakt straks læge eller sygeplejerske, idet åbningen i maven lukker sig hurtigt – inden for 4 timer.

Sårinfektion

Omhyggelig hudpleje er vigtig, men sekret kan forekomme omkring sonden.

Opstår der rødme, hævelse, smerter på huden eller varigt sekret, kan det tyde på en lokal sår-infektion. Ved disse gener bør du kontakte din læge eller sygeplejerske.

Diarré

Ved diarré kan det være en idé at kontakte din læge eller sygeplejerske for råd. Det kan hjælpe at skifte til anden sondeernæring eller ændre på tilførslen, men diskuter dette med din læge/sygeplejerske.

Henvend dig til din kontaktperson, hvis du...

- får kvalme, opkastning eller mavesmerter
- får diarré eller træg mave
- ikke har indtaget hele din dagsration af sondeernæring i flere dage
- får høj feber
- har håndteringsproblemer, som du ikke selv kan klare.

Udskrivelse

Inden udskrivelse fra sygehuset bør du og dine pårørende være grundigt informeret om dagligdagen med sonde. Det er derfor vigtigt at få afklaret eventuelle tvivlsspørgsmål, inden du bliver udskrevet.

Har du svar på nedenstående spørgsmål, vil tiden med sondeernæring i hjemmet være velforberedt.

	OK
• Hvor meget sondeernæring skal du have?	☐
• Hvordan skal sondeernæringen tilføres?	☐
• Er sondeernæringen bestilt til levering på din hjemmeadresse eller til afhentning på apoteket?	☐
• Er diverse tilbehør bestilt?
(ernæringssæt, næseplaster, sprøjte, sondemadsflaske etc.)	☐
• Har du fået udleveret sondeernæring og tilbehør til at klare de første dage hjemme?	☐
• Hvordan sikrer du, at sonden er placeret korrekt?	☐
• Hvordan vedligeholdes sonden?	☐
• Hvordan skal huden omkring sonden plejes?	☐
• Hvornår skal sonden skiftes?	☐
• Er der taget kontakt til hjemmesygeplejerske?	☐

Bemærkninger:

Din sondeernæringsplan

Navn: _____

Dato: _____

Sondeernæring: _____

Mængde pr. døgn: _____ ml

Sondeernæring: _____

Mængde pr. døgn: _____ ml

Kontinuerlig ☐

Indløbshastighed: _____ ml/time = _____ dråber/minut
(1 ml = 20 dråber)

Interval ☐

Portionsstørrelse: _____ ml _____ gange dagligt

Vand: _____ ml

Portionsstørrelse: _____ ml _____ gange dagligt

Sondetype: _____ **Størrelse:** _____

Sondeplacering: _____ **Længdemarkering:** _____

Anlagt den: _____ **Skiftes den:** _____

Din kontaktperson: _____

Tlf: _____ **Træffetid:** _____

Nestlé HealthCare Nutrition

Dampfærgevej 28

2100 København Ø

Tlf. 3546 0167 • Fax 3546 0234

www.nestlenutrition.dk • healthcarenutrition@dk.nestle.com

Enhancing the quality of life